

братську школу та шпиталь. Шпиталь заснований при Київському братстві, призначався для «людей убогих, старих, уломних та духовних, яко і свецких и людей рицарских», – так зазначається в його засновній грамоті. Це підкреслює важливу соціальну роль закладу, адже шпиталь надавав допомогу не лише духовенству, а й світським особам. Таким чином, шпиталь забезпечував медичну та соціальну підтримку різним верствам населення, демонструючи широкомасштабну благодійну діяльність братства.

Луцьке братство. У 1617 року було утворене Луцьке братство Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього. Вагому роль у реорганізації Луцького братства відіграв Ісакій Борискович. Луцьке братство було створене для захисту православної віри, освіти, культури та національної ідентичності в умовах значного тиску з боку католицької церкви та польської держави. Воно займалося заснуванням шкіл, друкарень, бібліотек і лікарень, а також організацією релігійних та культурних заходів. Луцьке братство активно підтримувало книгодрукування та сприяло розповсюдженню освітніх і релігійних текстів. За привілеєм короля Сигізмунда III братству дозволялося будувати шпиталь замість Руського шпиталю біля Лазарівської церкви, які згоріли у 1619 році. У 1647 році було збудоване приміщення, в якому розмістився шпиталь, а також келії, школа. Шпиталь виконував такі функції:

Медична допомога: шпиталь забезпечував лікування хворих, надавав медичні послуги та ліки. У той час медична допомога була досить обмеженою, і такі шпиталі були єдиним місцем, де бідні верстви населення могли отримати догляд.

Опіка над бідними: шпиталь також слугував притулком для бідних, старих і немічних людей, які не мали засобів для існування. Він забезпечував їх їжею, житлом та базовим доглядом.

Релігійна підтримка: у шпиталі проводилися релігійні обряди та молитви, що мало велике значення для духовного життя пацієнтів. Братчики забезпечували хворих духовною підтримкою та допомогою.

Висновки. Отже, шпиталі при братствах були не лише медичними закладами, але й важливими соціальними, релігійними та освітніми інститутами, що сприяли розвитку українського суспільства, збереженню національної ідентичності та підтримці православної віри. Їхня діяльність залишила значний слід в історії України і стала важливою частиною культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Луцик Л.Ф., Малюта В.Р., Мельник В.І. Історія медицини та медсестринства: К-медицина, 2018. с.
2. Ісаєвич, Ярослав Дмитрович. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVIII ст. / Я. Д. Ісаєвич; Ін-т сусп. наук Львів. ордену Леніна держ. ун-ту ім. І. Франка. Київ: Наук. думка, 1966. 248, [3] с. : іл.
3. Василь Джіолціс. «Релігійні братства: соціологічний погляд». Соціальний компас, XXII, 1975/1, стор.67-83.
4. Орест Субтельний. Україна: Історія. 3-е вид. University of Toronto Press, 2000. Сторінки 97-99.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти **ВІКТОРІЯ БОЛТКОВА**,
КЗВО «Волинський медичний інститут»

Науковий керівник:

к. філ. н., доц. **ОЛЕКСАНДРА ГАНДЗЮК**

ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ КАПЕЛАНСТВА У СУЧАСНОМУ МЕДИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: РОЛЬ ДУХОВНОСТІ У ПІДТРИМЦІ ПАЦІЄНТІВ ТА МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Постановка наукової проблеми. У сучасному світі медицина не обмежується лише фізичним лікуванням. Важливу роль відіграє підтримка пацієнтів на духовному рівні,

особливо в критичних та стресових ситуаціях. Капеланство у медичних установах стає невід'ємною частиною загальної допомоги, пропонуючи пацієнтам та медичному персоналу емоційну та духовну підтримку. «Капелан – це той, хто допомагає військовому в нелюдських умовах зберегти людське обличчя, навіть коли він змушений позбавляти життя несправедливого нападника. Тоді солдат не перетвориться на вбивцю, лишиться гідною людиною, здатною любити, а священник стане духовним батьком українських героїв» [1]. Ця стаття розглядає етичні виклики, з якими можуть зіткнутися капелани, надаючи духовну опіку в медичному середовищі, та важливість їх ролі в підтримці соціуму. Медицина як служіння вимагає цілісного підходу до лікування, який включає в себе не тільки фізичне, але й психологічне та духовне благополуччя пацієнтів. Капелани, які працюють у медичних закладах, виконують важливу роль у задоволенні духовних потреб пацієнтів та медперсоналу, надаючи їм підтримку та втіху. «В умовах широкомасштабної військової агресії Росії, у тому числі гуманітарно-релігійної агресії, проти незалежної України питання релігійного чинника у військовій службі, стану та перспектив капеланського служіння становить значний практичний та науковий інтерес [2].

Мета дослідження полягає в описі етичних виклики капеланства у сучасному медичному середовищі та показі ролі духовності у підтримці пацієнтів та медичного персоналу. У дослідженні використано описовий метод.

Результати. Капелани можуть забезпечити духовну підтримку пацієнтам без релігійної приналежності, використовуючи підходи, які відходять від традиційних релігійних ритуалів та зосереджуються на універсальних людських цінностях та потребах. Ось кілька способів, якими капелани можуть надавати таку підтримку:

Емпатія та активне слухання є ключовими навичками для капеланів, які працюють з пацієнтами. Вони допомагають створити атмосферу довіри та підтримки, що є важливим для емоційного благополуччя пацієнтів. Ось декілька способів, якими капелани можуть розширити свої здібності до емпатії та активного слухання:

1) Вдосконалення навичок спілкування: капелани можуть відвідувати тренінги з комунікації, щоб краще розуміти невербальні сигнали та емоції пацієнтів.

2) Саморефлексія: регулярна саморефлексія може допомогти капеланам зрозуміти власні емоційні реакції та упередження, які можуть впливати на їхню здатність до емпатії.

3) Навчання з психології: основи психології можуть допомогти капеланам краще розуміти емоційні потреби пацієнтів та те, як найкраще їх підтримати.

4) Міжкультурна освіта: знання та розуміння культурних відмінностей можуть покращити емпатійне спілкування з пацієнтами різного походження.

5) Супервізія та наставництво: регулярні зустрічі з наставниками або супервізорами можуть допомогти капеланам аналізувати та вдосконалювати свої навички активного слухання.

Також важливо, щоб капелани практикували самопіклування, щоб запобігти емоційному вигоранню, яке може виникнути внаслідок глибокої емпатії до переживань інших. Самопіклування може включати регулярні перерви, хобі, фізичні вправи та соціальну підтримку.

Підтримка без суджень: Капелани повинні підходити до кожного пацієнта з відкритістю та готовністю підтримати, незалежно від їхніх вірувань чи відсутності таких. Важливо уникати будь-яких припущень щодо духовних потреб пацієнта та замість цього запитувати про їхні переваги та бажання.

Зосередження на міжособистісних зв'язках: Капелани можуть допомогти пацієнтам знаходити сенс та цінність у їхніх відносинах з іншими людьми, незалежно від релігійного контексту. Це може включати підтримку відновлення стосунків, вирішення конфліктів або просто бути присутнім для пацієнта.

Підтримка особистісного зростання: Капелани можуть заохочувати пацієнтів до саморефлексії та особистісного зростання, допомагаючи їм розглядати їхнє життя та виклики з нових перспектив.

Ресурси для розслаблення та заспокоєння: Капелани можуть використовувати техніки, такі як медитація, глибоке дихання або навіть мистецтво-терапію, щоб допомогти пацієнтам заспокоїтися та знайти внутрішній спокій.

Етична підтримка: У випадках, коли пацієнти стикаються з етичними дилемами щодо свого лікування, капелани можуть допомогти їм розібратися в їхніх цінностях та прийняти обізнане рішення.

Ці підходи дозволяють капеланам бути корисними для пацієнтів, незалежно від їхньої релігійної приналежності, та надавати підтримку, яка відповідає їхнім індивідуальним потребам та цінностям.

Капелани, які працюють з пацієнтами в критичних станах, можуть використовувати різноманітні стратегії для збереження емоційної рівноваги. Ось деякі з них:

Самоосвіта та тренінги: Регулярне навчання та участь у тренінгах з кризового менеджменту можуть допомогти капеланам краще розуміти динаміку критичних ситуацій та розвивати навички для ефективної роботи в таких умовах

Супервізія та менторство: Робота під наглядом досвідченого капелана або участь у програмах менторства може забезпечити підтримку та наставництво, які є важливими для професійного зростання та емоційного благополуччя.

Ефективна комунікація: Вміння чітко та впевнено комунікувати з медичним персоналом та пацієнтами може зменшити стрес та непорозуміння, які часто виникають у критичних ситуаціях.

Самопіклування: Капелани повинні практикувати самопіклування, включаючи достатній сон, здорове харчування, фізичні вправи та хобі, які допомагають знижувати рівень стресу.

Рефлексія та саморефлексія: Регулярна рефлексія щодо власної роботи та емоційних реакцій може допомогти капеланам зрозуміти та керувати своїми почуттями, а також запобігти емоційному вигоранню.

Підтримка колег: Створення мережі підтримки з колегами може забезпечити важливий простір для обміну досвідом та емоційною підтримкою.

Професійна допомога: У випадку, коли капелани відчують ознаки емоційного вигорання, важливо звернутися за професійною психологічною допомогою.

Ці стратегії можуть допомогти капеланам підтримувати емоційну рівновагу та продовжувати надавати ефективну духовну підтримку пацієнтам у критичних станах.

Для оцінки ефективності духовної підтримки в медичних установах можуть бути використані різноманітні методи. Ось деякі з них:

Кількісні методи оцінки:

Анкетування пацієнтів: використання стандартизованих анкет для оцінки рівня задоволеності пацієнтів духовною підтримкою.

Шкали оцінки: застосування шкал, таких як шкала духовного благополуччя, для вимірювання змін у духовному стані пацієнтів.

Якісні методи оцінки:

Глибинні інтерв'ю: проведення індивідуальних або групових інтерв'ю з пацієнтами та медичним персоналом для збору детальної інформації про їхні досвіди та сприйняття духовної підтримки.

Спостереження: неспрямоване (може, ненав'язливе?) спостереження за взаємодією між капеланами та пацієнтами для оцінки впливу духовної підтримки на поведінку та емоційний стан пацієнтів.

Змішані методи:

Використання змішаних методів: комбінація кількісних та якісних методів для отримання більш повного розуміння ефективності духовної підтримки.

Специфічні інструменти:

Арт-терапія: використання арт-терапії як методу для оцінки духовної підтримки, де творчість пацієнтів може відображати їхній внутрішній світ та духовні потреби.

Моніторинг та оцінка програм:

Регулярний моніторинг: ведення постійного моніторингу програм духовної підтримки для оцінки їхньої ефективності та впливу на пацієнтів.

Теоретико-методологічне моделювання:

Розробка та використання моделей: створення теоретичних моделей, які можуть допомогти у визначенні та оцінці ключових аспектів духовної підтримки.

Ці методи дозволяють оцінити не тільки безпосередній вплив духовної підтримки на пацієнтів, але й довгострокові зміни в їхньому духовному та емоційному стані. Важливо, щоб оцінка була комплексною та враховувала різні аспекти духовної підтримки.

Висновки. Капеланство в медицині стикається з рядом етичних викликів. Капелани повинні балансувати між своїми релігійними переконаннями та потребами пацієнтів, які можуть мати інші вірування. Вони також повинні забезпечувати духовну підтримку без порушення медичної конфіденційності та етики. Крім того, капелани часто стикаються з важкими емоційними ситуаціями, де вони повинні надавати підтримку без втручання у медичні рішення.

Роль капеланства у медицині є надзвичайно важливою, оскільки вона сприяє створенню цілісного підходу до лікування. Етичні виклики, з якими стикаються капелани, вимагають глибокого розуміння та чутливості до потреб пацієнтів та медичного персоналу. Важливо розвивати програми підготовки та підтримки для капеланів, щоб вони могли ефективно виконувати свою роль у медичному середовищі.

Список використаних джерел

1. Томчук О. Душпастирська опіка у волонтерському русі на допомогу збройним силам України під час російської агресії (2014–2017) // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». Острог, 2018. Вип. 27 : На пошану Володимира Трофимовича. С. 169-172.

2. Непіпенко Л. Військове капеланство в незалежній Україні: поступ власної моделі // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2022. Випуск 43. С. 126-138.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти **АНГЕЛІНА НАЗАРЧУК**,

ВНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник:

к. психол. н., доц. **ЛЮДМИЛА МАГДИСЮК**

ЕСКАПІЗМ ЯК МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ ПСИХІКИ ДО СУЧАСНИХ УМОВ ЖИТТЯ

Постановка наукової проблеми: Сучасне життя в Україні супроводжується високим рівнем стресу та тривоги, що пов'язано з війною, економічною нестабільністю та іншими факторами. Це може призводити до зниження якості життя, емоційної напруги, проблем зі здоров'ям. За таких умов ескапізм стає актуальним способом адаптації, який допомагає втекти від жорсткої реальності, проблем та переживань.

Мета: Аналіз поняття ескапізму як психологічного явища, його видів та форм. Вивчення позитивних та негативних сторін ескапізму в сучасних умовах та їх вплив на психологічний стан населення.

Методи дослідження: Аналіз літератури, узагальнення.

Ескапізм – це психологічне явище, яке полягає у спробі людини уникнути неприємної реальності, відійти від проблем та втекти у вигаданий світ [1].

Ескапізм може виникати, коли людина опиняється серед ворожих обставин, що тиснуть на неї, створюючи відчуття напруги та небезпеки. Особистість почувається відокремленою від світу, не може знайти своє місце в ньому, з цього приводу відчуває безсилля. Щоб подолати це почуття, людина намагається знайти притулок у вигаданому світі, де може створити іншу